

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

w sprawie **P. O.**

dot. wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 2 lipca 2026 r.,

wniosku skazanego o wznowienie postępowania oraz sygnalizacji wznowienia postępowania

zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z dnia 10 lipca 2025 r., sygn. akt II AKa 146/25,

utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 9 stycznia 2025 r., sygn. akt XVIII K 168/24,

na podstawie art. 545 § 3 k.p.k., art. 542 § 3 k.p.k.,

postanowił

- 1. odmówić przyjęcia wniosku P. O. wobec jego oczywistej bezzasadności;**
- 2. stwierdzić brak postaw do wznowienia postępowania z urzędu.**

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego w dniu 15 lipca 2025 r. wpłynął osobisty wniosek skazanego P. O. o wznowienie postępowania w jego sprawie, z którego treści wynika, że zaskarżony wyrok obarczony jest rażącą niesprawiedliwością (art. 540 § 3 k.p.k.) spowodowaną pozornością obrony z urzędu oraz rażącym naruszeniem konstytucyjnego prawa do obrony (art. 42 ust. 2 Konstytucji RP), prawa do

rzetelnego procesu (art. 6 EKPC) oraz zasady lojalności obrońcy względem klienta (vide k. 244).

Z kolei w uzupełnieniu powyższego wniosku wniesionym do Sądu Najwyższego wraz z załącznikami w dniu 29 października 2025 r. wnioskodawca dodatkowo zasygnalizował istnienie rażącego naruszenia prawa do bezstronnego sądu, tj. art. 40 § 1 pkt 1 i 6 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 EKPC, albowiem w składzie Sądu Apelacyjnego w Łodzi, który rozpoznawał sprawę o sygn. akt II AKa 146/25, zasiadali sędziowie, którzy orzekali już wcześniej w jednostkowych sprawach skazanego. Podniósł także zarzut braku zastosowania w sprawie zasady pełnej absorpcji w odniesieniu do orzeczonej kary łącznej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 545 § 3 k.p.k. osobisty wniosek strony o wznowienie postępowania podlega wstępnej, formalnej kontroli w zakresie jego treści. W wypadku stwierdzenia, że świadczy ona o jego oczywistej bezzasadności, sąd nie wzywa strony do uzupełnienia braku formalnego wniosku poprzez sporządzenie i podpisanie go przez adwokata lub radcę prawnego ani nie uwzględnia jej wniosku o przyznanie obrońcy z urzędu – jeśli strona o to wnioskuje.

Taka sytuacja wystąpiła w niniejszej sprawie. P. O. w sporządzonym przez siebie piśmie wskazuje, że zaskarżony wyrok obarczony jest rażąco niesprawiedliwością spowodowaną pozornością obrony z urzędu oraz rażącym naruszeniem konstytucyjnego prawa do obrony (art. 42 ust. 2 Konstytucji RP), prawa do rzetelnego procesu (art. 6 EKPC) oraz zasady lojalności obrońcy względem klienta (vide k. 244). Argumentacja wniosku skazanego nie nawiązuje do żadnej z wskazanych w art. 540, 540a albo 540b k.p.k. przesłanek wznowienia – w tym do przywołanej przez wnioskodawcę formalnej podstawy z art. 540 § 3 k.p.k. Tymczasem wznowienie postępowania to nadzwyczajny środek zaskarżenia, co oznacza, że obowiązują ściśle określone i restrykcyjne wykładane przesłanki jego stosowania. Jeśli więc w danej sprawie nie zachodzi żadna z precyzyjnie wskazanych wyżej wymienionymi przepisami okoliczności, nie ma podstaw do skorzystania z tej instytucji, nawet jeżeli skazany ma subiektywne poczucie, że został potraktowany przez sąd niesprawiedliwie, a nawet jest niewinny.

Odnosząc się do podstawy wznowieniowej określonej w art. 540 § 3 k.p.k., trzeba pamiętać, że zachodzi ona jedynie wówczas, gdy w związku z wydaniem rozstrzygnięcia przez organ międzynarodowy działający na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Polskę **zajdzie potrzeba** wznowienia postępowania. Nie jest więc tak, że wydanie jakiegokolwiek rozstrzygnięcia organu międzynarodowego, dotyczącego sprawy krajowej, prowadzonej w trybie przepisów k.p.k., będzie automatycznie implikowało konieczność wznowienia postępowania. Trafnie wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że „potrzeba wznowienia postępowania karnego wynikająca z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską (art. 540 § 3 k.p.k.) zachodzi wtedy, gdy przedmiot rozstrzygnięcia Trybunału dotyczy głównego nurtu procesu, a charakter i zakres stwierdzonych w jego toku uchybień w istocie podważa słuszność merytorycznego rozstrzygnięcia. Potrzeba wznowienia w związku z orzeczeniem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zajdzie wówczas, gdy poczynione zostaną ustalenia, że stwierdzone przez Trybunał naruszenie przepisów Konwencji mogło mieć wpływ na treść orzeczeń sądów krajowych zapadłych w toku prawomocnie zakończonego postępowania karnego objętego wnioskiem o wznowienie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2019 r., II KO 47/18; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2021 r., II KO 26/21).

Powołane przez wnioskodawcę orzeczenia ETPC (Sialkowska p. Polsce, skarga nr 8932/05; Artico p. Włochom, skarga nr 6694/74), nie mogą stanowić samostojnej podstawy do wzruszenia prawomocnego wyroku łącznego dotyczącego P. O.. Skazany nie był bowiem podmiotem, którego dotyczyły postępowania zakończone ww. orzeczeniami, ani nawet nie dotyczyły one analogicznych, jak występujące w jego sprawie, uwarunkowań procesowych, co - teoretycznie - mogłoby rzutować na sytuację prawną wnioskodawcy otwierając możliwość prowadzenia rozważań, co do wznowienia postępowania także w jego sprawie w oparciu o przesłankę wznowieniową z art. 540 § 3 k.p.k. Nie bez znaczenia pozostaje okoliczność, że to właśnie wnioskujący powinien wykazać, że w postępowaniu, o którego wznowienie wnosi, rzeczywiście zaistniał analogiczny układ okoliczności faktycznych i uwarunkowań prawnych, jak w tym, którego

dotyczy rozstrzygnięcie organu międzynarodowego, na które jako podstawę swoich roszczeń on się powołuje.

Tym samym wniosek o wznowienie postępowania w tym zakresie jest chybiony.

Przypomnieć wypada, że podstawy dla wznowienia postępowania karnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem wylicza art. 540 k.p.k. Są one precyzyjnie opisane i z uwagi na wyjątkowość możliwości przełamania prawomocności wyroku sądowego – obejmują jedynie najpoważniejsze okoliczności, jakie z uwagi na zasady procesu karnego powodują, że sprawę należy rozstrzygnąć ponownie. Specyfika postępowania wznowieniowego wszczynanego na wniosek powoduje, że nie dokonuje się na nowo oceny zebranych w toku procesu dowodów i poprawności przyjętych w oparciu o nie ustaleń faktycznych będących podstawą prawomocnego wyroku. Nie bada się również oceny zasadności orzeczenia sądu pierwszej instancji, tak jak to się czyni w ramach kontroli instancyjnej (tak np. SN w postanowieniu z dnia 21 kwietnia 2016 r., V KO 22/16). W trybie wznowieniowym podlega weryfikacji jedynie to, czy: ustalono prawomocnym wyrokiem, że popełniono przestępstwo w związku z pierwotnym postępowaniem i istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia (art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k.), ujawniły się nowe fakty lub dowody świadczące m.in. o tym, że czynu nie popełniono i nie były one znane wcześniej (art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.), przepis stanowiący podstawę wydania orzeczenia został uchylony przez Trybunał Konstytucyjny z uwagi na jego sprzeczność z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą (art. 540 § 2 k.p.k.), albo potrzeba wznowienia wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską (art. 540 § 3 k.p.k.).

Również zawarta we wniosku argumentacja dotycząca pominięcia zasady pełnej absorpcji przy orzekaniu kary łącznej, nie może doprowadzić do wznowienia postępowania. W świetle treści art. 540 k.p.k. określającego podstawy dla wznowienia postępowania karnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem, samo wskazanie, że w toku postępowania dochodziło do nieprawidłowości, nie może stanowić podstawy wznowienia postępowania.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 545 § 3 k.p.k., i w tym zakresie odmówiono przyjęcia powyższego wniosku do rozpoznania.

Odnosząc się z kolei do zasygnalizowanej przez wnioskodawcę potrzeby wznowienia postępowania z urzędu z uwagi na zaistnienie uchybienia stanowiącego tzw. bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. wskazać w pierwszej kolejności należy, że zgodnie z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia sąd odwoławczy na posiedzeniu uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli w jego wydaniu brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania bądź podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k. Jedną z przesłanek wyłączenia sędziego *ex lege*, określoną w ww. przepisie, jest okoliczność, że sędzia brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia lub wydał zaskarżone zarządzenie. Brzmienie art. 40 § 1 pkt 6 k.p.k. nie pozostawia wątpliwości, że chodzi w nim wyłącznie o zakaz kontrolowania przez sędziego własnych decyzji procesowych w ramach kontroli instancyjnej (poziomej lub pionowej). Taka sytuacja zawsze wyklucza bowiem obiektywizm sędziego, co bezprzedmiotowym czyni rozważania w przedmiocie wątpliwości co do jego bezstronności w realiach konkretnej sprawy.

Co jednak istotne w świetle okoliczności niniejszej sprawy, użyty w art. 40 § 1 pkt 6 k.p.k. zwrot "od udziału w sprawie" należy odczytywać łącznie z treścią stosownego punktu, precyzującego, o jaką "sprawę", w istocie rzeczy, chodzi. Na gruncie pkt 6 chodzi o wyłączenie od udziału w sprawie, w której sędzia brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia lub wydał zaskarżonego zarządzenie. Zgodnie z zakazem wykładni rozszerzającej i stosowania analogii wobec przepisów o charakterze wyjątkowym nie można wyłączenia tego rozciągać na "udział w sprawie" wydawania innych rodzajów orzeczeń, np. – jak w niniejszej sprawie – orzeczeń jednostkowych dot. wyroku łącznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2014 r., sygn. akt IV KK 438/13, LEX nr 1458831).

Odnotować również należy, że, wbrew twierdzeniom skarżącego, SSA Surmacz nie orzekał w sprawie Sądu Okręgowego w Łodzi o sygn. akt IV K 131/07 (k. 143 akt sprawy).

Z powyższych względów sygnalizację wznowienia postępowania w sprawie Sądu Apelacyjnego w Łodzi o sygn. akt II AKa 146/25 należało pozostawić bez dalszych czynności, gdyż w sprawie nie zachodziła bezwzględna przyczyna odwoławcza.

[J.J.]

[r.g.]